

АПЕЛЯЦІЙНА ПАЛАТА ВИЩОГО АНТИКОРУПЦІЙНОГО СУДУ

**Аналіз скасованих судових рішень Апеляційної палати
Вищого антикорупційного суду касаційною інстанцією
у 2024 році**

На виконання вимог Закону України «Про судоустрій і статус суддів», Закону України «Про Вищий антикорупційний суд» та п. 2.9 Плану роботи Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду (далі – АП ВАКС) на 2025 рік відділом документообігу (канцелярія), судової статистики та узагальнення судової практики управління організаційного забезпечення АП ВАКС здійснено аналіз скасованих судових рішень Апеляційної палати ВАКС касаційною інстанцією у 2024 році.

Аналіз здійснено з урахуванням даних статистичного звіту АП ВАКС про розгляд судових справ за 2024 рік «2-о», даних статистичного звіту АП ВАКС про розгляд судових справ в порядку кримінального судочинства за 2024 рік «2-к», даних внесених до Єдиного державного реєстру судових рішень.

Метою здійснення аналізу є дослідження причин скасування касаційною інстанцією рішень АП ВАКС, забезпечення однакового застосування норм закону, а також забезпечення єдності судової практики, законності судових рішень, у яких суд апеляційної інстанції не усунув істотні порушення закону, допущені судом першої інстанції, або сам їх допустив.

Статтею 4 Закону України «Про Вищий антикорупційний суд» передбачено, що одним із повноважень Вищого антикорупційного суду є аналіз судової статистики, вивчення та узагальнення судової практики у кримінальних та інших провадженнях, віднесених до його підсудності, інформування про результати узагальнення судової практики Верховний Суд та надання йому пропозиції до висновків щодо проектів законодавчих актів, які стосуються організації та діяльності Вищого антикорупційного суду, спеціальних вимог до суддів цього суду та гарантій їх діяльності, а також оприлюднення їх на своєму офіційному веб-сайті.

Відповідно до статті 125 Конституції України Верховний Суд є найвищим судом у системі судоустрою України.

Статтею 36 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» визначено, що Верховний Суд є найвищим судом у системі судоустрою України, який забезпечує сталість та єдність судової практики у порядку та спосіб, визначені процесуальним законом. Одним із повноважень Верховного Суду є забезпечення однакового застосування норм права судами різних спеціалізацій у порядку та спосіб, визначені процесуальним законом.

У ст. 13 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» зазначено, що висновки щодо застосування норм права, викладені у постановах Верховного Суду, є обов'язковими для всіх суб'єктів владних повноважень, які застосовують у своїй діяльності нормативно-правовий акт, що містить відповідну норму права. Висновки щодо застосування норм права, викладені у постановах Верховного Суду, враховуються іншими судами при застосуванні таких норм права.

До складу Верховного Суду входять судді у кількості не більше двохсот. У складі Верховного Суду діють:

- 1) Велика Палата Верховного Суду;
- 2) Касаційний адміністративний суд;
- 3) Касаційний господарський суд;
- 4) Касаційний кримінальний суд;
- 5) Касаційний цивільний суд.

Колегії суддів кожного касаційного суду здійснює касаційний перегляд судових рішень, які набрали законної сили, з урахуванням спеціалізації суддів.

Частиною 5 ст. 31 КПК України визначено, що кримінальне провадження в касаційному порядку здійснюється колегією суддів Касаційного кримінального суду Верховного Суду у складі трьох або більшої непарної кількості суддів.

Частинами 1-2, 4 ст. 424 КПК України передбачено, що у касаційному порядку можуть бути оскаржені вироки та ухвали про застосування або відмову у застосуванні примусових заходів медичного чи виховного характеру суду першої інстанції після їх перегляду в апеляційному порядку, а також судові рішення суду апеляційної інстанції, постановлені щодо

зазначених судових рішень суду першої інстанції. Ухвали суду першої інстанції після їх перегляду в апеляційному порядку, а також ухвали суду апеляційної інстанції можуть бути оскаржені в касаційному порядку, якщо вони перешкоджають подальшому кримінальному провадженню, крім випадків, передбачених цим Кодексом. Заперечення проти інших ухвал можуть бути включені до касаційної скарги на судові рішення, ухвалені за наслідками апеляційного провадження. Ухвала слідчого судді після її перегляду в апеляційному порядку, а також ухвала суду апеляційної інстанції за результатами розгляду апеляційної скарги на таку ухвалу оскарженню в касаційному порядку не підлягають.

Верховний Суд за наслідками розгляду касаційних скарг може скасувати судові рішення і призначити новий розгляд у суді першої чи апеляційної інстанції, скасувати судові рішення і закрити кримінальне провадження

Підстави для скасування або зміни судового рішення визначені процесуальним законом. Такими підставами є:

- 1) істотне порушення вимог кримінального процесуального закону;
- 2) неправильне застосування закону України про кримінальну відповідальність;
- 3) невідповідність призначеного покарання тяжкості кримінального правопорушення та особі засудженого.

Кодексом адміністративного судочинства України передбачено, що Верховний Суд переглядає судові рішення місцевих та апеляційних адміністративних судів у касаційному порядку як суд касаційної інстанції (стаття 24).

Відповідно до ст. 327 КАСУ судом касаційної інстанції в адміністративних справах є Верховний Суд.

Положеннями ч. ч. 1-3 ст. 328 КАСУ встановлено, що учасники справи, а також особи, які не брали участі у справі, якщо суд вирішив питання про їхні права, свободи, інтереси та (або) обов'язки, мають право оскаржити в касаційному порядку рішення суду першої інстанції після апеляційного перегляду справи, а також постанову суду апеляційної інстанції повністю або частково у випадках, визначених цим Кодексом. У касаційному порядку можуть бути оскаржені ухвали суду першої інстанції про забезпечення позову, заміну заходу забезпечення позову, ухвали, зазначені у пунктах 3, 4, 12, 13, 17, 20 частини першої статті 294 цього Кодексу, після їх перегляду в апеляційному порядку. У касаційному порядку можуть бути оскаржені ухвали суду апеляційної інстанції про відмову у відкритті або закритті апеляційного провадження, про повернення апеляційної скарги, про зупинення провадження, щодо забезпечення позову та заміни заходу забезпечення позову, про відмову ухвалити додаткове рішення, про роз'яснення рішення чи відмову у роз'ясненні рішення, про внесення або відмову у внесенні виправлень у рішення, про повернення заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами, про відмову у відкритті провадження за нововиявленими або виключними обставинами, про відмову в задоволенні заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами, про заміну сторони у справі, про накладення штрафу в порядку процесуального примусу, окремі ухвали.

Відповідно до положень ст. 409 ЦПК України суд касаційної інстанції за результатами розгляду касаційної скарги має право:

- 1) залишити судові рішення судів першої інстанції та апеляційної інстанції без змін, а скаргу без задоволення;
- 2) скасувати судові рішення судів першої та апеляційної інстанцій повністю або частково і передати справу повністю або частково на новий розгляд, зокрема за встановленою підсудністю або для продовження розгляду;
- 3) скасувати судові рішення повністю або частково і ухвалити нове рішення у відповідній частині або змінити рішення, не передаючи справи на новий розгляд;
- 4) скасувати постанову суду апеляційної інстанції повністю або частково і залишити в силі рішення суду першої інстанції у відповідній частині;

5) скасувати судові рішення суду першої та апеляційної інстанцій у відповідній частині і закрити провадження у справі чи залишити позов без розгляду у відповідній частині;

6) у передбачених цим Кодексом випадках визнати нечинними судові рішення судів першої та апеляційної інстанцій повністю або частково і закрити провадження у справі у відповідній частині;

7) у передбачених цим Кодексом випадках скасувати свою постанову (повністю або частково) і прийняти одне з рішень, зазначених в пунктах 1-6 частини першої цієї статті.

За період здійснення правосуддя Апеляційною палатою ВАКС (01.01.2024 – 31.12.2024) розглянуто 39 справ за апеляційними скаргами на вироки Вищого антикорупційного суду, 58 справ за апеляційними скаргами на ухвали Вищого антикорупційного суду, постановлені під час судового провадження, 959 справ за апеляційними скаргами на ухвали слідчих суддів, 20 справ за апеляційними скаргами на рішення та ухвали ВАКС в порядку адміністративного судочинства та 6 справ за апеляційними скаргами на рішення та ухвали ВАКС в порядку цивільного судочинства.

У той же час, Верховним Судом у 2024 році скасовано 9 ухвал Апеляційною палатою ВАКС у справах за апеляційними скаргами на вироки Вищого антикорупційного суду, з яких у 8 справах призначено новий розгляд у суді апеляційної інстанції, у 1 справі кримінальне провадження закрито. Три ухвали Апеляційної палати ВАКС у справах за апеляційними скаргами на ухвали Вищого антикорупційного суду, постановлених під час судового провадження та 2 ухвали Апеляційної палати ВАКС у справах за апеляційними скаргами на ухвали слідчих суддів скасовано та призначено новий розгляд у суді апеляційної інстанції. Окрім того, Верховним Судом скасовано дві ухвали АП ВАКС за апеляційними скаргами на ухвали ВАКС, поданих в порядку адміністративного судочинства*.

№ справи / № провадження	Склад суду	я/с подано на	Дата ухвали/ постанови АП ВАКС	Дата постанови ВС	Результат касаційної інстанції	Підстави скасування
4910/10/19-к 11-кп/991/43/22	Михайленко Д. Г. (головуючий) Калугіна І. О., Семенников О. Ю.	вирок ВАКС	22.09.2022	21.05.2024	Скасовано та призначено новий розгляд у суді апеляційної інстанції	істотне порушення вимог кримінального процесуального закону
991/1551/19 11-кп/991/105/23	Семенников О. Ю. (головуючий), Калугіна І. О., Панаїд І. В.	ухвалу ВАКС	19.10.2023	28.05.2024	Скасовано і призначено новий розгляд у суді апеляційної інстанції	істотне порушення вимог кримінального процесуального закону
761/32259/16-к 11-кп/991/49/23	Глотов М. С. (головуючий), Калугіна І. О., Чоренька Д. С.	вирок ВАКС	01.12.2023	08.07.2024	Скасовано, кримінальне провадження закрито	неправильне застосування закону України про кримінальну відповідальність
991/8444/23 11-кп/991/137/23	Никифоров А. С. (одноособово)	вирок ВАКС	21.11.2023	10.09.2024	Скасовано і призначено новий розгляд у суді апеляційної інстанції	істотне порушення вимог кримінального процесуального закону
991/2899/22 11-кп/991/45/23	Панкулич В. І. (головуючий), Боднар С. Б., Панаїд І. В.	вирок ВАКС	08.08.2023	12.09.2024	Скасовано і призначено новий розгляд у суді апеляційної інстанції	істотне порушення вимог кримінального процесуального закону
991/4379/23 11-кп/991/78/24	Глотов М. С. (головуючий)	ухвалу ВАКС	02.05.2024	17.09.2024	Скасовано і призначено новий розгляд у суді апеляційної інстанції	істотне порушення норм кримінального процесуального закону у зв'язку з обмеженням прав захисника на апеляційне оскарження судового рішення
991/4379/23 11-кп/991/89/24	Глотов М. С. (одноособово)	ухвалу ВАКС	21.05.2024	17.09.2024	Скасовано і призначено новий розгляд у суді апеляційної інстанції	істотне порушення норм кримінального процесуального закону у зв'язку з обмеженням прав захисника на апеляційне оскарження судового рішення
344/2364/19 11-кп/991/70/24	Никифоров А. С. (одноособово)	вирок ВАКС	17.04.2024	24.10.2024	Скасовано і призначено новий розгляд у суді апеляційної інстанції	істотне порушення вимог кримінального процесуального закону

991/8546/23 11-кп/991/57/24	Панаїд І. В. (одноособово)	вирок ВАКС	23.02.2024	07.11.2024	Скасовано і призначено новий розгляд у суді апеляційної інстанції	істотне порушення вимог кримінального процесуального закону
991/6143/21 11-кп/991/38/23	Павлишин О. Ф. (головуючий), Никифоров А. С., Чорна В. В.	вирок ВАКС	18.12.2023	05.12.2024	Скасовано і призначено новий розгляд у суді апеляційної інстанції	істотне порушення вимог кримінального процесуального закону
761/8517/17 11-кп/991/80/23	Панкулич В. І. (головуючий), Боднар С. Б., Панаїд І. В.	вирок ВАКС	27.11.2023	16.12.2024	Скасовано і призначено новий розгляд у суді апеляційної інстанції	істотне порушення вимог кримінального процесуального закону
991/6481/22 11-кп/991/29/24	Никифоров А.С. (головуючий), Боднар С. Б., Павлишин О. Ф.	вирок ВАКС	24.04.2024	19.12.2024	Скасовано і призначено новий розгляд у суді апеляційної інстанції	істотне порушення вимог кримінального процесуального закону
991/1568/23 11-сс/991/340/23	Глотов М. С. (одноособово)	ухвала слідчого судді ВАКС	03.05.2023	27.02.2024	Скасовано і призначено новий розгляд у суді апеляційної інстанції	істотне порушення вимог кримінального процесуального закону
991/1206/23 11-сс/991/193/24	Никифоров А.С. (одноособово)	ухвала слідчого судді ВАКС	14.03.2024	07.11.2024	Скасовано і призначено новий розгляд у суді апеляційної інстанції	істотне порушення вимог кримінального процесуального закону
991/8725/23 22-а/991/15/23	Панкулич В. І., Глотов М. С., Панаїд І. В.	ухвала ВАКС	29.11.2023	26.01.2024	Скасовано, направлено до АП ВАКС для продовження розгляду	порушення норм процесуального права
991/8725/23 22-а/991/13/23	Панкулич В. І., Глотов М. С., Панаїд І. В.	ухвала ВАКС	27.10.2023	26.01.2024	Скасовано, направлено до АП ВАКС для продовження розгляду	порушення норм процесуального права

Як убачається із таблиці скасованих рішень Апеляційної палати ВАКС, у 2024 році Верховним Судом скасовано одну ухвалу Апеляційної палати ВАКС. Постановлену в межах кримінального судочинства у 2022 році, 6 ухвал Апеляційної палати ВАКС, постановлених у 2023 році в межах кримінального судочинства, 5 ухвал Апеляційної палати ВАКС, постановлених у 2024 році в межах кримінального провадження. ККС ВС у 2024 році скасовано 1 ухвалу, постановлену у 2023 році Апеляційною палатою ВАКС за результатами перегляду ухвали слідчого судді ВАКС, та 1 ухвалу, постановлену у 2024 році Апеляційною палатою ВАКС за результатами перегляду ухвали слідчого судді ВАКС. Окрім того, Верховним Судом за звітний період скасовано 2 ухвали Апеляційної палати ВАКС, постановлених у 2023 році в межах адміністративного судочинства.

Так, у справі № 4910/10/19-к (провадження № 11-кп/991/43/22) Вищий антикорупційний суд вироком від 20 квітня 2022 року, який залишено без змін ухвалою Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду від 22 вересня 2022 року, визнав обвинуваченого винним у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 5 ст. 191 КК України та призначив покарання у виді позбавлення волі на строк 10 років з позбавленням права обіймати посади, пов'язані з реалізацією адміністративно-господарських або адміністративно-розпорядчих функцій, строком на 3 роки, з конфіскацією всього майна, яке є його власністю. Вироком конфісковано в дохід держави речі обвинуваченого, вирішено питання процесуальних витрат, долю речових доказів, питання скасування арешту та цивільний позов.

Постановою ККС ВС від 21.05.2024 касаційну скаргу захисника засудженого задоволено частково. Ухвалу Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду від 22 вересня 2022 року скасовано і призначено новий розгляд у суді апеляційної інстанції з огляду на таке: «Суд апеляційної інстанції доводи захисника щодо кваліфікації дій ОСОБА_7 ретельно не проаналізував і не перевірів, обмежився лише тезою про те, що зазначення судом першої

інстанції у формулюванні обвинувачення «заволодіння майном на користь третіх осіб» не свідчить про незаконність кваліфікації дій обвинуваченого чи порушення прав ОСОБА_7.

Враховуючи викладене, суд апеляційної інстанції постановив ухвалу, яка не відповідає приписам статей 370, 374, 419 КПК України, тобто допустив істотне порушення вимог кримінального процесуального закону в розумінні ч. 1 ст. 412 цього Кодексу.

Верховним Судом 28 травня 2024 року у справі №991/1551/19 (провадження № 11-кп/991/105/23) касаційну скаргу прокурора задоволено, ухвалу Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду від 19 жовтня 2023 року скасовано та призначено новий розгляд у суді апеляційної інстанції.

Так, 31 березня 2023 року заявник звернувся до ВАКС із заявою про перегляд за виключними обставинами ухвали ВАКС від 01 квітня 2021 року, яку було залишено без задоволення. Апеляційна палата ВАКС ухвалою від 19 жовтня 2023 року скасувала ухвалу ВАКС від 12 липня 2023 року та постановила нову, якою задовольнила заяву про перегляд ухвали ВАКС від 01 квітня 2021 року за виключними обставинами та закрила кримінальне провадження на підставі п. 2 ч. 1 ст. 284 КПК у зв'язку із відсутністю в діянні складу кримінального правопорушення.

Колегія суддів Верховного Суду зазначила: «... звертає увагу на те, що АП ВАКС скасувала ухвалу ВАКС від 12 липня 2023 року, якою було відмовлено у задоволенні заяви про перегляд ухвали ВАКС від 01 квітня 2021 року, всупереч приписам ст. 467 КПК не висловилась щодо ухвал ВАКС від 01 квітня 2021 року та АП ВАКС від 27 травня 2021 року, які власне й були предметом перегляду за виключними обставинами».

У справі № 761/32259/16-к (провадження № 11-кп/991/49/23) постановою ККС ВС від 08 липня 2024 року вирок Вищого антикорупційного суду від 20 січня 2023 року та ухвалу Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду від 01 грудня 2023 року щодо ОСОБА_6 скасовано. Кримінальне провадження за обвинуваченням у вчиненні ним злочину, передбаченого частиною 2 статті 364 КК України, закрито.

Вироком ВАКС від 20.01.2023 обвинуваченого визнано винним у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 364 КК України, та призначено йому покарання у виді 3 років 6 місяців позбавлення волі з позбавленням права обіймати посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій, на строк 3 роки та зі штрафом у розмірі 8500 грн. Вирішено питання процесуальних витрат, долю речових доказів та арештів, накладених на майно. Ухвалою АП ВАКС від 01 грудня 2023 року вирок Вищого антикорупційного суду від 20 січня 2023 року змінено, шляхом виключення із його мотивувальної частини посилення на свідчення свідка.

Верховним Судом виснувано «...Суд вважає, що обставини справи не свідчать про наявність щонайменше двох обов'язкових складових злочину, інкримінованого засудженому, що достатньо для висновку про відсутність в його діях складу злочину, передбаченого статтею 364 КК. Враховуючи цей висновок Суд не вважає за необхідне розглядати обґрунтованість висновків судів щодо інших складових цього злочину, а також решту доводів, наведених в касаційних скаргах сторони захисту. На підставі викладеного, Суд вважає, що оскаржені рішення підлягають скасуванню, а кримінальне провадження закриттю на підставі пункту 2 частини 1 статті 284 КПК.»

У справі № 991/8444/23 (провадження № 11-кп/991/137/23) Верховним Судом 10 вересня 2024 року констатовано істотне порушення вимог кримінального процесуального закону та скасовано ухвалу судді Апеляційної палати ВАКС.

Так, вироком Вищого антикорупційного суду 12 жовтня 2023 року затверджено угоду про визнання винуватості, укладену між та підозрюваним у кримінальному провадженні,

призначено узгоджене сторонами покарання та відповідно до ст. 374 КПК України вирішено інші питання. Захисники подали апеляційні скарги на вказаний вирок, посилаючись на те, що цим судовим рішенням безпосередньо зачіпаються права та інтереси інших осіб. Ухвалою судді Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду від 21 листопада 2023 року захисникам повернуто їхні апеляційні скарги через відсутність у них права на апеляційне оскарження.

ККС ВС у обґрунтування свого рішення зазначив: «... повертаючи апеляційні скарги, суддя-доповідач суду апеляційної інстанції обмежився:

- посиланням на норму кримінального процесуального закону щодо кола осіб, які мають право на оскарження вироку на підставі угоди;

- вказівкою на те, що оскаржуваний вирок ухвалений у закритому судовому засіданні, загальний доступ до його тексту закрито на підставі п. 4 ст. 7 Закону України «Про доступ до судових рішень», і це унеможливило жодній сторонній особі ідентифікувати осіб, про яких зазначено у ньому. Тобто суддя-доповідач суду апеляційної інстанції, вирішуючи питання про відкриття апеляційного провадження, не дотримався вказаних вимог кримінального процесуального закону, доводів апеляційних скарг захисників щодо наявності у них підстав для оскарження вироку на підставі угоди ретельно не перевірів та ухвалив передчасне рішення про повернення апеляційних скарг захисників».

Постановою ВС від 12 вересня 2024 року справі № 991/2899/22 (провадження № 11-кп/991/45/23) ухвалу Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду від 08 серпня 2023 року стосовно обвинуваченого скасовано і призначено новий розгляд у суді апеляційної інстанції.

Так, вироком ВАКС від 09 січня 2023 року обвинуваченого визнано винним у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 210 КК України, зокрема в нецільовому використанні бюджетних коштів службовою особою, без установлених бюджетних призначень у супереч Бюджетному кодексу України та закону про Державний бюджет України на відповідний рік, предметом чого були бюджетні кошти у великих розмірах, та призначено покарання у виді штрафу в розмірі ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, що становить 1700,00 грн. Обвинуваченого звільнено від призначеного покарання на підставі ст. 49 КК у зв'язку із закінченням строків давності. Ухвалою Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду від 08 серпня 2023 року вирок ВАКС від 09 січня 2023 року залишено без змін.

Так колегія суддів Верховного суду дійшла висновку, що: «Залишаючи апеляційну скаргу захисників без задоволення, а вирок суду першої інстанції стосовно обвинуваченого без зміни, суд апеляційної інстанції, в порушення положень, передбачених п. 2 ч. 1, ч. 2 ст. 419 КПК, зазначені доводи належним чином не перевірів та не спростував, а своє рішення належним чином не мотивував.

При цьому суд апеляційної інстанції:

- лише формально зазначив про те, що порушення правил підслідності не пов'язані з істотним порушенням прав обвинуваченого, не порушили принципи змагальності, законності, справедливості кримінального провадження чи його розгляду судом по суті, не перешкоджали та не обмежували обвинуваченого у захисті від підозри чи обвинувачення, однак не надав належної оцінки доводам апеляційної скарги захисників у цій частині, у тому числі з огляду на чинні положення КПК та постанови про визначення підслідності;

- постановляючи рішення за результатами судового розгляду в порядку апеляційної процедури, з огляду на те, що ОСОБА_6 обвинувачувався в нецільовому використанні бюджетних коштів, у зв'язку з тим, що таке використання не відповідало цілям бюджетного призначення, свого рішення в цій частині, зокрема з урахуванням змісту висновку експерта, показань експерта, цілей паспортів бюджетних програм на 2018 та 2019 роки (в тому числі

з урахуванням розподілу видатків у розрізі адміністративно-територіальних одиниць) та судової практики, належним чином не мотивував.

З огляду на зазначене, колегія суддів вважає, що ухвалу суду апеляційної інстанції не можна визнати законною, обґрунтованою і вмотивованою, оскільки вищенаведені порушення перешкодили суду ухвалити законне та обґрунтоване рішення, що є істотним порушенням вимог кримінального процесуального закону (ч. 1 ст. 412 КПК), яке, як наслідок, вплинуло на правильність застосування закону України про кримінальну відповідальність, у зв'язку з чим ухвала суду підлягає скасуванню з підстав, передбачених пунктами 1, 2 ст. 438 КПК, з призначенням нового розгляду в суді апеляційної інстанції.»

У справі № 991/4379/23 (провадження №11-кп/991/89/24) ВС постановою від 17.09.2024 ухвалу судді Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду від 21 травня 2024 року, якою повернуто апеляційну скаргу захисника в інтересах обвинуваченого на ухвалу Вищого антикорупційного суду від 10 травня 2024 року про відмову в задоволенні його заяви про роз'яснення ухвали цього ж суду від 22 квітня 2024 року, скасовано та призначено новий розгляд у суді апеляційної інстанції.

Так Вищим антикорупційним судом 10.05.2024 постановлено ухвалу, якою відмовлено у задоволенні заяви щодо роз'яснення ухвали суду від 22.04.2024 про відмову у закритті кримінального провадження. Захисником обвинуваченого було подано апеляційну скаргу на вищезгадану ухвалу, яку суддею АП ВАКС було повернуто заявнику у зв'язку із тим, що в даному випадку підставою для прохання щодо роз'яснення ухвали суду та відповідно оскарження відмови у такому роз'ясненні є не незрозумілість, яка заважає її правильному виконанню, а незгода з мотивами її прийняття.

Верховний Суд не погодився із прийнятим рішенням судді АП ВАКС, зазначивши таке: «... як убачається з мотивувальної частини ухвали, суддя, повертаючи апеляційну скаргу захисника, проаналізував доводи заяви про роз'яснення ухвали та апеляційної скарги, чого не міг зробити без проведення судового засідання.

Крім того, колегія суддів звертає увагу й на те, що суддя-доповідач допустив суперечності, а саме: повертаючи апеляційну скаргу, послався на ч. 4 ст. 399 КПК, яка стосується відкриття/відмови у відкритті апеляційного провадження, та на ч. 6 ст. 399 цього Кодексу, яка передбачає право на касаційне оскарження ухвали про повернення апеляційної скарги, зазначивши про неможливість її касаційного оскарження.

Відтак, Суд констатує допущене суддею апеляційного суду істотне порушення норм кримінального процесуального закону у зв'язку з обмеженням прав захисника на апеляційне оскарження судового рішення.».

У справі № 991/4379/23 (провадження №11-кп/991/78/24) ВС постановою від 17.09.2024 ухвалу судді Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду від 02 травня 2024 року, якою повернуто апеляційну скаргу захисника в інтересах обвинуваченого на ухвалу Вищого антикорупційного суду від 22 квітня 2024 року про відмову в задоволенні його заяви про роз'яснення ухвали цього ж суду від 09 лютого 2024 року, скасовано та призначено новий розгляд у суді апеляційної інстанції.

Так Вищим антикорупційним судом 10.05.2024 постановлено ухвалу, якою відмовлено у задоволенні заяви щодо роз'яснення ухвали суду від 22.04.2024 про відмову у закритті кримінального провадження. Захисником обвинуваченого було подано апеляційну скаргу на вищезгадану ухвалу, яку суддею АП ВАКС було повернуто заявнику у зв'язку із тим, що в даному випадку підставою для прохання щодо роз'яснення ухвали суду та відповідно оскарження відмови у такому роз'ясненні є не незрозумілість, яка заважає її правильному виконанню, а незгода з мотивами її прийняття..

Верховний Суд, скасовуючи ухвалу судді АП ВАКС, вказав: «...як убачається з мотивувальної частини ухвали, суддя, повертаючи апеляційну скаргу захисника, проаналізував доводи заяви про роз'яснення ухвали та апеляційної скарги, чого не міг зробити без проведення судового засідання.

Крім того, колегія суддів звертає увагу й на те, що суддя-доповідач допустив суперечності, а саме: повертаючи апеляційну скаргу, послався на ч. 4 ст. 399 КПК, яка стосується відкриття/відмови у відкритті апеляційного провадження, та на ч. 6 ст. 399 цього Кодексу, яка передбачає право на касаційне оскарження ухвали про повернення апеляційної скарги, зазначивши про неможливість її касаційного оскарження.

Відтак, Суд констатує допущене суддею апеляційного суду істотне порушення норм кримінального процесуального закону у зв'язку з обмеженням прав захисника на апеляційне оскарження судового рішення.»

Постановою ККС ВС від 24 жовтня 2024 року у справі № 344/2364/19 (провадження № 11-кп/991/70/24) ухвалу Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду від 17 квітня 2024 року про повернення апеляційної скарги скасовано і призначено новий розгляд у суді апеляційної інстанції.

Так, вироком ВАКС від 13.03.2024 обвинуваченого визнано винуватим у вчиненні злочину, передбаченого ч. 3 ст. 368 КК України та призначено йому покарання у виді 6 років позбавлення волі з позбавленням права обіймати посаду судді, прокурора та адвоката на строк три роки та конфіскацією всього належного йому на праві власності майна.

Ухвалою судді АП ВАКС від 17 квітня 2024 року апеляційну скаргу скаржниці повернуто оскільки вимоги, викладені в апеляційній скарзі на вирок ВАКС підлягають вирішенню за правилами цивільного судочинства.

Колегія суддів ВС дійшла висновку про необхідність скасування такої ухвали з огляду на таке: «... усупереч вищенаведеним положенням кримінального процесуального закону суд апеляційної інстанції, незважаючи на те, що вирок у частині рішення щодо арешту майна стосується прав та інтересів заявниці, ухвалив повернути їй апеляційну скаргу як особі, яка не має права її подавати, безпідставно зазначивши, що викладені у скарзі вимоги підлягають вирішенню у порядку цивільного судочинства. Відтак рішення апеляційного суду про повернення апеляційної скарги є передчасним, а допущені ним порушення вимог кримінального процесуального закону істотними, оскільки перешидили постановленню ним законного і обґрунтованого судового рішення».

Верховний Суд у справі № 991/8546/23 (провадження № 11-кп/991/57/24) скасував ухвалу судді-доповідача Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду від 23 лютого 2024 року про повернення апеляційної скарги адвоката на вирок Вищого антикорупційного суду від 07 грудня 2023 року та призначив новий розгляд у суді апеляційної інстанції.

Вироком Вищого антикорупційного суду від 07.12.2023 затверджено угоди про визнання винуватості від 25.09.2023, укладені між прокурором САП та обвинуваченими. Указаним вироком одного обвинуваченого визнано винуватим у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених ч. 3 ст. 27 ч. 2 ст. 28 ч.2 ст. 364, ч. 3 ст.365-2, ч.3 ст.27 ч.2 ст.28 ч.1 ст.366 КК України та призначено остаточне покарання за сукупністю злочинів – 5 років позбавлення волі з іспитовим строком 3 роки, з позбавленням права обіймати посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих або адміністративно-господарських функцій, а також пов'язаних з наданням публічних послуг, строком на 1 рік, зі штрафом в розмірі 1000 неоподаткованих мінімумів доходів громадян, що становить 17 000 грн. Цим же вироком іншого обвинуваченого визнано винуватим у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч.2 ст.28 ч.2 ст.364 КК України та призначено покарання у вигляді позбавлення волі на строк 4 роки з іспитовим строком 4 роки, з позбавленням права обіймати посади, пов'язані з виконанням

організаційно-розпорядчих або адміністративно-господарських функцій, строком на 1 рік зі штрафом в розмірі 1000 неоподаткованих мінімумів доходів громадян, що становить 17 000 грн.

Ухвалою судді АП ВАКС від 23.02.2024 апеляційну скаргу повернуто скаргнику, оскільки адвокат, який діє в інтересах скаргника, не є особою, яка має право на апеляційне оскарження вироку ВАКС від 07.12.2023 стосовно обвинувачених у відповідності до вимог статей 393, 394 КПК України.

Скасовуючи ухвалу судді АП ВАКС, Верховний Суд зазначив: «... колегія суддів також вважає такими, що заслуговують на увагу доводи касаційної скарги про те, що суддя-доповідач суду апеляційної інстанції, в порушення вимог КПК України, на стадії відкриття апеляційного провадження перевіряв доводи апеляційної скарги, не заважаючи на те, що така перевірка має здійснюватися під час судового розгляду колегією суддів.

Як убачається зі змісту оскаржуваної ухвали, суддя-доповідач, спростовуючи доводи апеляційної скарги адвоката в частині порушення місцевим судом положень ст. 474 КПК України, зазначив, що судом першої інстанції було перевірено відповідність угоди вимогам закону, зокрема, обвинувачення та правова кваліфікація кримінальних правопорушень відповідають фактичним обставинам справи, які підтверджені обвинуваченими, а тому мають місце підстави для застосування угоди про визнання винуватості.

Таким чином, Суд вважає, що суддя-доповідач суду апеляційної інстанції, повертаючи апеляційну скаргу адвоката на підставі, передбаченій п. 2 ч. 3 ст. 399 КПК України, фактично надав оцінку наявній у справі угоді про визнання винуватості, укладеній між прокурором та обвинуваченими, що суперечить положенням статей 398-401 КПК України, оскільки на стадії вирішення питання про відкриття провадження суд апеляційної інстанції не може досліджувати матеріали провадження або вчиняти інші дії, передбачені статтями 404, 405 КПК України.

Вищенаведені порушення, на переконання колегії суддів, є істотними, оскільки вони перешкодили судді суду апеляційної інстанції ухвалити законне та обґрунтоване рішення (ч. 1 ст. 412 КПК України)».

У справі № 991/6143/21 (провадження № 11-кп/991/38/23) ККС ВС 05 грудня 2024 року постановою скасував ухвалу Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду від 18 грудня 2023 року та призначив новий розгляд у суді апеляційної інстанції.

Вироком ВАКС від 26 грудня 2022 року обвинувачену визнано винуватою у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених ч. 2 ст. 28 ч. 2 ст. 364, ч. 2 ст. 28 ч. 1 ст. 366 КК України та призначено їй покарання за: ч. 2 ст. 28 ч. 2 ст. 364 КК України у виді позбавлення волі на строк п'ять років з позбавленням права обіймати посаду керівника суб'єкта підприємництва, у статутному капіталі якого є частка державної або комунальної власності, на строк три роки, зі штрафом 12 750 грн; ч.2 ст.28 ч.1 ст.366 КК України у виді обмеження волі на строк один рік з позбавленням права обіймати посаду керівника суб'єкта господарювання, у статутному капіталі якого є частка державної або комунальної власності, на строк один рік. На підставі п.2 ч.1 ст.49, ч.5 ст.74 КК України, у зв'язку із закінченням строків давності, звільнено від покарання за ч.1 ст.366 КК України. Окрім цього, вищезгаданим вироком обвинуваченого визнано винуватим у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених ч. 5 ст. 27 ч. 2 ст. 28 ч. 2 ст. 364, ч. 2 ст. 28 ч. 1 ст. 366 КК України, та призначено йому покарання за: ч. 5 ст. 27 ч. 2 ст. 28 ч. 2 ст. 364 КК України у виді позбавлення волі на строк чотири роки з позбавленням права обіймати посаду керівника суб'єкта господарювання, на строк три роки, зі штрафом у розмірі 10 200 грн; ч.2 ст.28 ч.1 ст.366 КК України у виді штрафу у розмірі 4 250 грн, з позбавленням права обіймати посаду керівника суб'єкта господарювання строком на один рік. На підставі п.2 ч.1 ст.49, ч.5 ст.74 КК України, у зв'язку із закінченням строків давності, звільнено обвинуваченого від покарання за ч.1 ст.366 КК України. Вирішено питання

щодо цивільного позову, витрат на залучення експертів, зміни запобіжного заходу обвинуваченим та застави.

Ухвалою АП ВАКС від 18.12.2023 вирок ВАКС скасовано, кримінальне провадження закрито на підставі п. 3 ч. 1 ст. 284 КПК України, у зв'язку з тим, що не встановлені достатні докази для доведення винуватості особи в суді і вичерпані можливості їх отримати.

У постанові від 05.12.2024 Верховний Суд вказав: *«... апеляційний суд, ухвалюючи рішення, відмінне від рішення суду першої інстанції, безпосередньо не дослідив ряд інших доказів, покладених в основу обвинувального вироку, не відобразив їх в оскаржуваному судовому рішенні, не надав їм оцінки та не обґрунтував чому приймає до уваги одні докази, надаючи їм власну оцінку, і відкидає інші. Колегія суддів вбачає необхідним вказати, що закриття кримінального провадження апеляційним судом саме на підставі п. 3 ч.1 ст. 284 КПК України зі скасуванням обвинувального вироку місцевого суду можливо виключно за умови, що апеляційний суд безпосередньо дослідив таку ж сукупність доказів порівняно з тією сукупністю доказів, яку дослідив місцевий суд. Таким чином, на думку колегії суддів, ухвалу апеляційного суду не можна визнати законною, обґрунтованою і вмотивованою, оскільки її постановлено з істотним порушенням вимог кримінального процесуального закону, що потягло за собою передчасний висновок про неправильне застосування закону України про кримінальну відповідальність, і відповідно до приписів п. п. 1, 2 ч. 1 ст. 438 КПК України є підставою для скасування такого рішення з призначенням нового розгляду в цьому суді.»*

У справі № 761/8517/17 (провадження №11-кп/991/80/23) Верховним Судом касаційну скаргу прокурора задоволено частково, ухвалу Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду від 27 листопада 2023 року скасовано і призначено новий розгляд у суді апеляційної інстанції.

Так, на розгляді у Вищому антикорупційному суді перебувало кримінальне провадження стосовно 3 осіб, 2 з яких обвинувачувались у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 5 ст. 191 КК України, 1 особа обвинувачувалась у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 5 ст. 27 ч. 5 ст. 191 КК України. За наслідками розгляду кримінального провадження вироком ВАКС від 06.04.2023 обвинувачених визнано невинуватими та виправдано у зв'язку з відсутністю в їх діях складу зазначених злочинів. Цивільний позов залишено без розгляду.

Ухвалою АП ВАКС від 27 листопада 2023 року вирок ВАКС від 06.04.2023 залишено без змін.

Верховним Судом у постанові 16 грудня 2024 року виснувано, що: *«... колегія суддів вважає, що наведені вище порушення могли перешкодити суду апеляційної інстанції ухвалити законне й обґрунтоване рішення, що є істотним порушенням вимог кримінального процесуального закону (ч. 1 ст. 412 КПК), яке, як наслідок, у випадку доведеності винуватості осіб могло вплинути на правильність застосування закону України про кримінальну відповідальність (ст. 413 КПК) та незастосування судом покарання, що відповідає ступеню тяжкості кримінального правопорушення та особам обвинувачених (ст. 414 КПК), а тому ухвалу суду апеляційної інстанції не можна визнати законною, обґрунтованою і вмотивованою, у зв'язку з чим відповідно до положень, передбачених пунктами 1-3 ч. 1 ст. 438 КПК така ухвала суду апеляційної інстанції підлягає скасуванню з призначенням нового розгляду в суді апеляційної інстанції (п. 2 ч. 1 ст. 436 КПК), оскільки, з огляду на зміст апеляційної скарги, зазначені порушення можливо усунути саме на стадії апеляційного перегляду».*

У справі № 991/6481/22 (провадження № 11-кп/991/29/24) Верховний Суд апеляційну скаргу прокурора задовольнив частково, скасував ухвалу Апеляційної палати ВАКС та призначив новий розгляд у суді апеляційної інстанції.

Вироком Вищого антикорупційного суду від 09 жовтня 2023 року обвинуваченого визнано винним у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 364 КК України до покарання у виді обмеження волі на строк 2 роки з позбавленням права обіймати посади, пов'язані зі здійсненням функцій представника влади в органах державної влади, на строк 2 роки, зі штрафом у розмірі 10 200 грн, на підставі п. 3 ч. 1 ст. 49 КК, ч. 5 ст. 74 КК звільнено від покарання у зв'язку із закінченням строків давності. Ухвалою Апеляційної палати ВАКС від 24 квітня 2024 року скасовано вирок Вищого антикорупційного суду від 09 жовтня 2023 року та закрито кримінальне провадження на підставі п. 2 ч. 1 ст. 284 КПК України, у зв'язку із відсутністю в його діях складу кримінального правопорушення.

Верховним Судом виснувано, що «... суд апеляційної інстанції дійшов висновку, що відповідно до ч. 1 ст. 2 КК єдиною підставою кримінальної відповідальності є вчинення особою суспільно небезпечного діяння, яке містить склад кримінального правопорушення, передбаченого цим Кодексом. Згідно з положеннями ч. 1 ст. 11 КК кримінальним правопорушенням є передбачене цим Кодексом суспільно небезпечне винне діяння (дія або бездіяльність), вчинене суб'єктом кримінального правопорушення. Оскільки зловживання владою та зловживання службовим становищем, визначені як об'єктивна сторона кримінального правопорушення, передбаченого ст. 364 КК, є альтернативними діяннями, у такому разі пред'явлене особі за цими діяннями обвинувачення повинно бути конкретним і містити чіткий виклад об'єктивної сторони складу інкримінованого кримінального правопорушення. Кримінально-правова оцінка безпідставного отримання народним депутатом такого майнового блага як проживання у готельному номері становить собою зловживання владою. Водночас засудженому не пред'являлося обвинувачення у зловживанні владою. Сторона захисту в судах першої та апеляційної інстанцій доводила відсутність у діях засудженого лише складу зловживання службовим становищем, і Вищий антикорупційний суд вироком від 09 жовтня 2023 року визнав його винуватим у зловживанні службовим становищем. Колегія суддів зазначає, що хоча «зловживання владою» і «зловживання службовим становищем» є альтернативними діяннями, передбаченими статтею 364 КК, недоведеність одного статусу при доведеності іншого не виключає можливості зміни в формулюванні обвинувачення, визнаного судом доведеним, порівняно з формулюванням в обвинувальному акті. Таким чином, питання, чи порушує права обвинуваченої особи зміна формулювання обвинувачення у вирокі, залежить від того, яким чином це зачіпає право обвинуваченого на ефективний захист».

27 лютого 2024 року Верховним Судом скасовано ухвалу судді Апеляційної палати ВАКС у справі № 991/1568/23 (провадження № 11-сс/991/340/23), оскільки суддею Апеляційної палати ВАКС було допущено істотне порушення вимог кримінального процесуального закону.

Так, слідчим суддею ВАКС 28 квітня 2023 року відмовлено захиснику у задоволенні скарги на повідомлення про зміну раніше повідомленої підозри підозрюваного у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 5 ст. 27, ч. 2 ст. 28, ч. 2 ст. 364 КК України. 03 травня 2023 року суддя Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду відмовив у відкритті провадження за апеляційною скаргою захисника на підставі ч. 4 ст. 399 КПК України (далі - КПК), оскільки апеляційна скарга подана на ухвалу слідчого судді, яка у відповідності до статті 309 цього Кодексу не підлягає оскарженню в апеляційному порядку на стадії досудового розслідування.

Скасовуючи ухвалу судді Апеляційної палати ВАКС, Верховний Суд виснував, що під час досудового розслідування ухвала слідчого судді про відмову в задоволенні скарги на повідомлення про зміну раніше повідомленої підозри в об'єднаному кримінальному провадженні, у якому частина відомостей про кримінальні правопорушення внесені до ЄРДР до, а частина - після 16 березня 2018 року, підлягає апеляційному оскарженню. З огляду на вищезазначене колегія суддів суду касаційної інстанції в цьому провадженні констатує

допущення суддею суду апеляційної інстанції істотного порушення норм кримінального процесуального закону, тому касаційна скарга захисника ОСОБА_5 підлягає задоволенню, а ухвала судді апеляційного суду на підставі п. 1 ч. 1 ст. 438 КПК - скасуванню з призначенням нового розгляду в суді апеляційної інстанції, під час якого суду слід урахувати викладене та постановити законне й обґрунтоване судове рішення.

ККС ВС 07 листопада 2024 року скасувала ухвалу судді Апеляційної палати ВАКС у справі № 991/1206/23 (провадження № 11-сс/991/193/24) за наслідками перегляду ухвали слідчого судді ВАКС про арешт майна, констатуючи істотне порушення вимог кримінального процесуального закону.

Слідчий суддя ВАКС 03 березня 2023 року задовольнив клопотання старшого детектива Національного антикорупційного бюро України про арешт майна, наклав арешт на майно із позбавленням права користування та розпорядження ним. Суддя Апеляційної палати ВАКС ухвалою від 14 березня 2024 року відмовив у задоволенні клопотання адвоката про поновлення строку на апеляційне оскарження ухвали слідчого судді Вищого антикорупційного суду від 03 березня 2023 року та повернув апеляційну скаргу особі, яка її подала.

Верховним Судом у постанові від 07.11.2024 зазначено, що «... матеріали провадження не містять жодних даних про направлення ухвали слідчого судді від 03 березня 2023 року на адресу власника майна та його представника, а отже, і даних щодо отримання ними копії вказаної ухвали до тієї дати, коли представник звернувся до апеляційного суду з клопотанням про поновлення строку на апеляційне оскарження рішення, тобто 08 березня 2024 року. Отже, виходячи з наведеного, початок строку на апеляційне оскарження обчислюється відповідно до абз. 2 ч. 3 ст. 395 КПК України, а саме з дня отримання особою копії судового рішення, яке вона оскаржує. апеляційний суд, відмовляючи апелянту в поновленні строку на апеляційне оскарження ухвали слідчого судді, належним чином не перевірів порядку обчислення строків на її подання; не зазначив, коли саме для представника розпочався перебіг цього строку і коли цей строк закінчився, та, порушуючи вимоги статей 370, 419 КПК України, дійшов передчасного висновку про відмову в поновленні строку на апеляційне оскарження ухвали слідчого судді від 03 березня 2023 року про накладення арешту...».

Верховним Судом 26 січня 2024 року скасовано ухвалу Апеляційної палати ВАКС у справі № 991/8725/23 (провадження № 22-а/991/15/23), постановлену в межах адміністративного судочинства, та направлено до суду апеляційної інстанції для продовження розгляду.

Так, у жовтні 2023 року Міністерство юстиції України звернулося до ВАКС з позовом до відповідача, треті особи, які не заявляють самостійних вимог щодо предмету спору на стороні відповідача про застосування санкції, передбаченої пунктом 1-1 частини першої статті 4 Закону України «Про санкції», 08 листопада 2023 року Міністерство до суду подало заяву про забезпечення позову. Ухвалою Вищого антикорупційного суду від 09 листопада 2023 року заяву Міністерства юстиції України про забезпечення позову задоволено частково. Ухвалою Апеляційної палати ВАКС від 29 листопада 2023 року відмовлено у відкритті апеляційного провадження за апеляційною скаргою адвоката, який діє в інтересах третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог на ухвалу Вищого антикорупційного суду від 09 листопада 2023 року про часткове задоволення заяви Міністерства юстиції України про забезпечення позову у справі за позовом Міністерства юстиції України до ОСОБА_1 про застосування санкції, передбаченої пунктом 1-1 частини першої статті 4 Закону України «Про санкції». Апеляційна палата ВАКС виходила з того, що особливості провадження у справах про застосування санкцій, наведені у статті 283-1 Кодексу адміністративного судочинства України (далі - КАС України) дають підстави дійти висновку, що в апеляційному порядку можуть бути оскаржені тільки судові рішення, ухвалені за результатами розгляду позовної заяви по суті. Інші рішення (ухвали) суду першої інстанції, у тому числі ухвали про забезпечення позову чи про відмову у

його забезпеченні, не можуть бути оскаржені в апеляційному порядку та переглянуті апеляційним судом.

Верховний Суд у своїй постанові не погодився з висновками Апеляційної палати ВАКС та зазначив, що *«...стаття 283-1 КАС України не містить прямої заборони на оскарження ухвал, постановлених Вищим антикорупційним судом під час вирішення справ про застосування санкцій. Верховний Суд звертає увагу, що такі ухвали можуть бути оскаржені на підставі пункту 2 частини першої статті 294 КАС України, у якій прямо передбачено, що окремо від рішення суду можуть бути оскаржені в апеляційному порядку ухвали суду першої інстанції про забезпечення позову. Відповідно до частини першої статті 353 КАС України підставою для скасування ухвали судів першої та (або) апеляційної інстанцій і направлення справи для продовження розгляду є неправильне застосування норм матеріального права чи порушення норм процесуального права, що призвели до постановлення незаконної ухвали суду першої інстанції та (або) постанови суду апеляційної інстанції, яка перешкоджає подальшому провадженню у справі».*

Постановою Верховного Суду від 26 січня 2024 року скасовано ухвалу Апеляційної палати ВАКС у справі № 991/8725/23 (провадження № 22-а/991/13/23), постановлену в межах адміністративного судочинства, та направлено до суду апеляційної інстанції для продовження розгляду.

Так, Вищим антикорупційним судом 10 жовтня 2023 року задоволено заяву Міністерства юстиції про забезпечення позову, подану разом із позовною заявою про застосування санкції, передбаченої пунктом 1-1 частини першої статті 4 Закону України «Про санкції». Ухвалою Апеляційної палати ВАКС від 27 жовтня 2023 року відмовлено у відкритті апеляційного провадження за апеляційною скаргою адвоката, який діє в інтересах третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог, на ухвалу ВАКС від 10 жовтня 2023 року про задоволення заяви Міністерства юстиції України про забезпечення позову. Апеляційна палата ВАКС виходила з того, що особливості провадження у справах про застосування санкцій, наведені у статті 283-1 Кодексу адміністративного судочинства України дають підстави дійти висновку, що в апеляційному порядку можуть бути оскаржені тільки судові рішення, ухвалені за результатами розгляду позовної заяви по суті. Інші рішення (ухвали) суду першої інстанції, у тому числі ухвали про забезпечення позову чи про відмову у його забезпеченні, не можуть бути оскаржені в апеляційному порядку та переглянуті апеляційним судом.

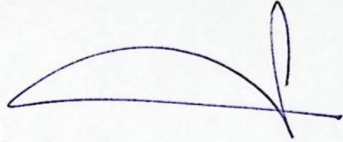
КАС ВС при розгляді касаційної скарги дійшов висновку, що *«...стаття 283-1 КАС України не містить прямої заборони на оскарження ухвал, постановлених Вищим антикорупційним судом під час вирішення справ про застосування санкцій. Верховний Суд звертає увагу, що такі ухвали можуть бути оскаржені на підставі пункту 2 частини першої статті 294 КАС України, у якій прямо передбачено, що окремо від рішення суду можуть бути оскаржені в апеляційному порядку ухвали суду першої інстанції про забезпечення позову. Відповідно до частини першої статті 353 КАС України підставою для скасування ухвали судів першої та (або) апеляційної інстанцій і направлення справи для продовження розгляду є неправильне застосування норм матеріального права чи порушення норм процесуального права, що призвели до постановлення незаконної ухвали суду першої інстанції та (або) постанови суду апеляційної інстанції, яка перешкоджає подальшому провадженню у справі».*

Враховуючи вищевикладене, здійснивши аналіз скасованих рішень Апеляційної палати ВАКС Верховним Судом та причин їх скасування, підставою для скасування ухвал Апеляційної палати ВАКС, постановлених в межах кримінального судочинства, у 2024 році було істотне порушення Апеляційною палатою ВАКС вимог кримінального процесуального закону, а також неправильне застосування закону України про кримінальну відповідальність. Підставою для скасування ухвал Апеляційної палати ВАКС, постановлених в межах адміністративного судочинства слугувало порушення норм процесуального права, що

призвели до постановлення незаконної ухвали суду першої інстанції та (або) постанови суду апеляційної інстанції, яка перешкоджає подальшому провадженню у справі.

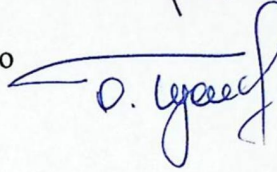
ПОГОДЖЕНО

Голова Апеляційної палати Вищого
антикорупційного суду

Олександр СЕМЕННИКОВ

В. о. начальника управління з організаційного
забезпечення Апеляційної палати Вищого
антикорупційного суду

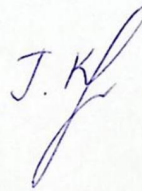
Олег ГУСАЧЕНКО

Начальник відділу документообігу (канцелярія),
судової статистики та узагальнення судової
практики управління з організаційного
забезпечення Апеляційної палати
Вищого антикорупційного суду

Ольга БАГНЮК

Виконавець: головний спеціаліст сектору судової
статистики та узагальнення судової практики
відділу документообігу (канцелярія), судової
статистики та узагальнення судової практики
управління з організаційного забезпечення
Апеляційної палати Вищого Антикорупційного суду

Карина ГАЙДАЙ